

O b s a h

Úvod 2

SEMINÁŘ

„Duální systém rozhlasového vysílání v České republice“

Mezinárodní soutěžní přehlídka rozhlasové tvorby

Prix Bohemia Radio Poděbrady, 3. října 2000

Jan Halas: Úvodní poznámka 3

Milan Šmíd: Duální systém vysílání 4

Václav Moravec: Vývoj koncepce rozhlasového vysílání v ČR 1990–2000 11

Miloslav Petrušek: Normotvorná funkce veřejnoprávního média 14

Miloslav Kučera: Změny a korektury v nových mediálních zákonech 19

Michel Fleischmann: Začátky soukromého vysílání 23

Michal Zelenka: Provoz a provozovatelé soukromého vysílání 26

Josef Vlček: Formát rozhlasových stanic v České republice 29

Jiří Hraše: Rozhlas jako tvůrce mimomediálních fenoménů 34

Alexandr Pícha: Doplnky a zpřesnění k předneseným příspěvkům 36

ZE SVĚTA

Václav Moravec: Veřejné rozhlasové vysílání v USA 37

Výsledky PRIX ITALIA Bologna 2000 52

Výsledky PRIX EUROPA Berlin 2000 53

Z HISTORIE

Jiří Hraše: Brněnská rozhlasová avantgarda 30. let 56

ÚVOD

Čtvrté číslo bulletinu pokračuje ve směru, který jsme naznačili ve třetím: sborník vydáváme tehdy, když se sejde dostatečné množství kvalitních článků. Ústředním materiálem jsou příspěvky přednesené na semináři „Duální systém rozhlasového vysílání v České republice“ na Prix Bohemia Radio Poděbrady 2000. Na této akci byla s potěšením kvitována aktivní účast významných zástupců soukromých rádií a aktuální osvětlující slovo hosta z Poslanecké sněmovny ČR o chystaných zákonech. Z přednesených referátů se poněkud vymyká brilantní přednáška prof. M. Petruska o normotvorné funkci veřejnoprávního rozhlasu. Autor reflektuje morální a etické problémy současné žurnalistiky podnětným a přitom velmi netradičním způsobem. Z vlastní zkušenosti vím, že tištěnou podobu přednášky netrpělivě očekávají jak účastníci semináře, tak rozhlasoví pracovníci, kteří se o ní jen doslechli. Doktorand Fakulty sociálních věd UK a rozhlasový novinář Václav Moravec podává shrnující pohled na historii a současnost amerického veřejného rozhlasového vysílání, čímž vyplňuje již delší dobu citelnou mezeru v základních znalostech.

Tentokrát nezařazujeme do sborníku zahraniční scénář. Vedl nás k tomu dojem, že tento druh rozhlasové tvorby oslovuje jen malé množství našich čtenářů. Máte-li jiný názor, prosím, sdělte nám ho.

PhDr. Zdeněk Bouček,
předseda redakční rady

SEMINÁŘ

„Duální systém rozhlasového vysílání v České republice“ Mezinárodní soutěžní přehlídka rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio Poděbrady, 3. října 2000

Pořadatelé – Festivalový výbor Prix Bohemia Radio a Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha

Před deseti lety skončil v naší zemi monopol státního rozhlasu. Vedle sebe nyní existují dva druhy rozhlasového vysílání: veřejnoprávní a soukromý, jemuž se také nepřesně říká komerční. Doba až po dnešek byla naplněna hledáním profilů, definováním formátů a uzpůsobováním rozhlasového vysílání současnému posluchači; bylo by spravedlivější nazývat ty roky také bojem o posluchače. Z iniciativy Sdružení pro rozhlasovou tvorbu a Českého rozhlasu se v říjnu roku 2000 sešli zástupci obou stran, aby si bez předsudků a se vzájemným pochopením a respektem zrekapitulovali uplynulých deset let a naznačili směry budoucího vývoje. Seminář moderovali ředitel úseku programu Českého rozhlasu Praha PhDr. Josef Havel a předseda SRT Jan Halas. Otiskujeme přepis připravených příspěvků.

Úvodní slova přednesená na semináři (dle časové posloupnosti):

Jan Halas	předseda Sdružení pro rozhlasovou tvorbu
PhDr. Milan Šmíd	pedagog Fakulty sociálních věd UK
Mgr. Václav Moravec	doktorand Fakulty sociálních věd UK
Prof. PhDr. Miloslav Petrusek, CSc.	pedagog Fakulty sociálních věd UK
Mgr. Miloslav Kučera	poslanec Parlamentu České republiky
Michel Fleischmann	prezident Radia Frekvence 1
Michal Zelenka	prezident Asociace provozovatelů soukromých vysílání
Josef Vlček	hudební publicista
Mgr. Jiří Hraše	režisér, pedagog Fakulty sociálních věd UK

Jan Halas:

Úvodní poznámka

Věřím, že téma dnešního semináře je dobře zvoleno, počet přihlášených diskutujících to dokládá velice výmluvně. Nechci zdržovat, proto mé úvodní slovo bude tentokrát jen velice, velice krátké. Považuji za nutné říci asi toto. Nepovažuji se za „vltavského fundamentalistu“ a pokud vím, netrpí touto chorobou ani mí kolegové ze stanice Vltava, ani kolegové z našeho „Sdružení“. Duální systém rozhlasového vysílání, který má za sebou první desetiletí vývoje, považuji za vysoce pozitivní jev, který zpestřil posluchačům výběr. Dokonce si myslím, že výběr by mohl být ještě pestřejší, což závisí na jasné profilaci jednotlivých stanic. Čím bude jasnější profilace, tím bude ubývat případné konkurenční třecí plochy. Osobně se domnívám, že vzájemná nevraživost mezi ve-

řejnoprávními stanicemi a stanicemi soukromými je zcela zbytečná. Příznávám se, že jsem do dnešního dne např. nepochopil, co vedlo mého dávného kamaráda, zde přítomného Michala Zelenku, před časem k napsání článku do Lidových novin, ve kterém dost nevybíravým způsobem zpochybnil oprávnění na existenci stanice Vltava. Tato stanice přece už svou podstatou není, nechce a ani nemůže být konkurencí pro soukromé stanice. Důvody jsou snad všem v tomto sále jasné, není třeba je vypočítávat. Už proto věřím, že dnešní seminář o duálním rozhlasovém systému nevyústí v konfrontační duel. Že naopak naše výměna názorů přispěje ke spokojenosti široké posluchačské obce – a ta je přece jasnou prioritou nás všech.

PhDr. Milan Šmíd: Duální systém vysílání

Před třemi lety, v červnu 1997, se v Amsterdamu sešel vrcholný orgán Evropské Unie – Evropská rada. Byl to po Maastrichtu nejdůležitější evropský summit posledního desetiletí, protože se tady přijaly významné dokumenty, které budou mít vliv mimo jiné na to, kdy a jak dojde k rozšíření Unie o nové členy, tedy i o Českou republiku. Proč to tady připomínám?

Protože při informování o amsterodamských jednáních zapadla zmínka o jednom z přijatých dokumentů, který sice nemá tak epochální význam jako dokumenty o rozšíření EU, nicméně může mít dost velký vliv na podobu současné mediální krajiny v Evropě. Ten dokument se jmenuje „Protokol o vysílání veřejné služby“.

Plné znění uvádím v příloze, a kdybych jeho právnicky složitě formulace měl zjednodušit, tak se v něm říká, že každý členský stát má:

1. právo ustavit a zorganizovat vysílání veřejné služby,
2. vymezit jeho pravomoci a
3. zajistit financování této veřejné služby.

Smysl tohoto dokumentu je třeba chápat na pozadí soudních sporů, které dlouhá léta vedly u Soudního dvora EU představitelé komerčních televizí. Ti totiž dlouhá léta argumentovali Římskými dohodami, které zakazují, aby někdo získával na trhu konkurenční výhodu s podporou státních dotací.

Amsterodamský protokol o vysílání veřejné služby tuto námitku vyvrací, Římské smlouvy doplňuje a tím dává jasně najevo, že státy Evropské unie budou vysílání veřejné služby podporovat, a to vzhledem – cituji doslovně z protokolu – „k demokratickým, sociálním a kulturním potřebám společnosti“ a „k potřebě zachovat pluralismus médií“.

Tzv. duální systém vysílání, který se v Evropě vytvořil v osmdesátých letech, tak získal pevnou právní půdu pod nohama i v celoevropském měřítku. Co je podstatou oné „duality“, dvojakosti či podvojnosti systému vysílání?

(Poznámka: Adjektivum duální se ve vysílací terminologii objevuje i v jiných souvislostech. „Duálním vysíláním“ se v televizi nazývá také způsob vysílání cizojazyčných pořadů, kdy jeden stereo kanál vysílá český a druhý stereo kanál originální zvukový doprovod.)

Pojem duální systém vysílání se v Evropě používá pro označení situace nebo stavu, kdy vedle sebe působí veřejný a soukromý sektor vysílání, tj. kdy kromě veřejné, ať už státní nebo veřejnoprávní, organizace provozují vysílání též soukromé subjekty. Jde o symbiózu evropské tradice, která zastávala princip státního nebo veřejnoprávního monopolu vysílání, s vysloveně tržním, komerčním pojetím vysílání, které vzniklo v USA a které proniklo do Evropy v 80. letech. V německy mluvících zemích se takový stav nazývá „duálním“, v jiných státech se mluví spíše o „smíšeném“ (mixed) modelu vysílání.

Vpád komerčních subjektů do monopolizované Evropy umožnil rozvoj telekomunikací, který rozšířil počet distribučních kanálů pro vysílání (přechod na VKV, satelit, kabel), a také rozvoj elektroniky, který zlevnil někdejší investičně dosti náročnou výrobu rozhlasových a televizních pořadů.

Vlády evropských států, zvyklé na přehledný monopol veřejného vysílatele, zaujaly nejprve zdráhavý, ne-li přímo nepřátelský postoj. Nakonec však pochopily, že pluralizace elektronických médií je objektivním trendem, že komerčnímu vysílání se natrvalo ubránit nedá – když mu např. nedali frekvence jako v Německu nebo ve Švédsku, prosadilo se na kabelu a na satelitu.

Navíc evropské vlády poznaly, že komerční prvek přináší do systému vysílání inovaci, oživení, zpestření výběru a tím i lepší uspokojování diváckých a posluchačských potřeb, tedy jakési obecné dobro, které by mělo být cílem všech odpovědných demokratických vlád.

Příchod komerčních hráčů však vyvolal problémy a nikdy nekončící diskuse, kterých budeme zřejmě svědky i na tomto semináři. Jejich

hlavním tématem bývá: jak vymezit hranice mezi veřejným a soukromým sektorem vysílání, tj. hranice, které jsou obvykle vytyčeny rozdělením omezených komunikačních kanálů (frekvencí) a přístupem k disponibilním finančním zdrojům.

S tím je spojena neméně důležitá diskuse o rozsahu, obsahu a charakteru vysílání veřejné služby, která u nás probíhá ve znamení otázek: Co je a co není a jaká by měla být tzv. veřejnoprávnost. (Naposledy včera v MF DNES místopředseda sociálních demokratů Vladimír Špidla prohlásil, že – cituji – „je třeba propracovat určitou teorii veřejnoprávnosti“.)

Zastánci duálního systému vysílání tvrdí, že tento systém se musí regulovat tak, aby oba sektory zůstávaly v rovnováze. Veřejný sektor by neměl být natolik silný, aby bránil vzniku a existenci sektoru soukromého, a na druhé straně soukromý sektor by neměl posílit natolik, aby u diváků zlikvidoval nebo odsunul do bezvýznamnosti sektor veřejný. Právě tato rovnováha dává záruku zvýšené pestrosti a rozmanitosti nabídky, ze které posluchač a divák může profitovat.

Historická zkušenost ukazuje, že pokud se duální systém ponechá bez jakékoli regulace, komerční sektor nakonec zvítězí. Veřejný sektor – přestože kvalitně vykonává veřejnou službu, nebo možná právě proto, že ji tak vykonává – je marginalizován a ocitá se v roli státem dotované kulturní instituce. Příkladem může být Kanada, Japonsko, Austrálie a není vyloučené, že další státy budou v příštích desetiletích následovat.

Radikální liberálové namítají: proč vymezovat nějaké hranice, proč nenechat tržním mechanismům, aby samy stanovily, zda veřejný sektor vysílání má právo na život, nebo aby určily, kudy má vést hranice mezi veřejným a soukromým sektorem. Z hlediska abstraktní teorie takový koncept deregulace možná vypadá přijatelně, v praxi však naráží na dvě specifická „ale“.

Za prvé, vysílání se zatím (a doufejme, že digitalizace to brzy změní) distribuuje převážně restriktivně na fyzikálně omezeném počtu komunikačních kanálů. Na takové tržiště se ne všichni zájemci, jako například u tištěných médií, ve-

jdou, a proto správce veřejného statků kmitočtového spektra někomu říká „ano“ a někomu zas „ne“.

Tím druhým „ale“ je skutečnost, že rozhlasové a televizní vysílání není JENOM zbožím a službou, ale je TAKÉ zbožím a službou, je tedy něčím víc než pouhou tržní komoditou, jak se nám někdy snaží vnutit mediální podnikatelé. Ne náhodou amsterodamský protokol konstatuje, že „systém veřejného vysílání v členských státech má přímý vztah k demokratickým, sociálním a kulturním potřebám společnosti“.

Tato věta víceméně odráží známou skutečnost, že rozhlasové a televizní vysílání je přede vším, tedy i před byznysem a podnikáním, hlavně masovou komunikací se specifickými funkcemi, které plní v oblasti kultury, vzdělání, politiky, při uspokojování široce založených potřeb dané společnosti.

Ty potřeby jsou skutečně široké a mnohotvárné a je třeba říci, že při jejich uspokojování sehrává komerční sektor vysílání – zvláště v oblasti oddechu a zábavy – významnou a dnes už nezastupitelnou roli. Nicméně teze některých mediálních podnikatelů o tom, že komerční sektor může pokrýt veškeré masové komunikační potřeby sám, bez existence sektoru veřejného, jsou v rozporu se zjištěnou nebo dokazatelnou realitou.

Ano, stát může existovat i bez veřejného sektoru vysílání. Ale potom dochází k situacím, v nichž regulátor ukládá plnění některých úkolů veřejné služby vysílatelům soukromým, dochází i k tomu, že vzniklý deficit neziskového vzdělávacího a kulturního prvku ve vysílání se kompenzuje vznikem nejrůznějších soukromých nadačních iniciativ, které pak stát podporuje dotacemi. Taková je například situace v USA u rozhlasového National Public Radio nebo televizní Public Broadcasting Service, což jsou instituce soukromého práva, někdy mylně ztotožňované s veřejnoprávním evropským konceptem.

Navíc tam, kde trh není dostatečně velký, aby v něm komerční sektor byl schopen ekonomicky unést plnění funkce veřejné služby alespoň tak jako v USA, vzniká nebezpečí ztráty ná-

rodní identity a mediální plurality v daném regionu. Rozhlédneme-li se po Evropě, pak silný trh schopný vyprodukovat pluralitu na komerčním základě najdeme jen v několika málo zemích, jako je Německo, Francie, Velká Británie. V těch ostatních, mezi něž patří i Česká republika, by se vysílání bez veřejného sektoru stalo dosti jednotvárným retranslátorem importovaných produktů a formátů.

Není tomu tak dávno, co jsme byli přesvědčováni o tom, že konkurence automaticky přinese kvalitu a že čím více se vydá licencí, tím lépe na tom náš divák bude. Jaká je však realita? Zvláště v rozhlasovém vysílání se potvrzuje známá teze, že pokud konkurující programy soupeří o stejný zdroj příjmů z reklam, má to devastující účinek na rozmanitost programové nabídky, neboť na malém trhu, který nedává šanci ekonomickému přežití tzv. nikových programů, se téměř všichni snaží nasměrovat své programy jedním směrem, směrem k nejvyšším procentům sledovanosti nabídkou k uzoufání stejného typu pořadů a žánrů, většinou zábavného charakteru.

Pokud se pídíme po zdrojích a teoretickém zakotvení „veřejnoprávnosti“, pak můžeme začít právě tady, u funkce veřejného sektoru vysílání ve vyváženém duálním systému, kdy toto vysílání uchovává národní identitu rozhlasové a televizní tvorby a navíc je schopno zajišťovat to, co komerční sektor svými tržními mechanismy vyprodukovat neumí.

Na podrobnější definice veřejnoprávnosti mi už nezbyvá čas a prostor. Proto jsem je posbíral a soustředil do zvláštní přílohy, kterou – pokud vám ji pořadatel nerozmnoží – zveřejním na své univerzitní webové stránce.

V té příloze je například výtah z usnesení o budoucnosti vysílání veřejné služby, které v listopadu 1994 přijala 4. ministerská konference Rady Evropy v Praze. Je zde i deskripce chápání pojmu „die Grundversorgung“ neboli „základního zabezpečení“, což jest terminus technicus, kterým německý Ústavní soud specifikoval rozsah povinností veřejnoprávních stanic ARD a ZDF. V příloze je i výtah z Charty BBC a zařadil jsem tam i navrhovanou preambuli statutu Čes-

ké televize, kterou Nikolaj Savický rozvinul téměř do učebnicové podoby o úkolech veřejnoprávního vysílání.

Já bych ty věci neřekl lépe. Ale kdo si myslí, že v oněch definicích najde návod, odkud kam sahá veřejnoprávnost, nebo že se veřejnoprávnost dá nějak měřit nebo jednou provždy určit (jak si to snad myslí poslanec Špidla), ten se ošklivě zklame. Obecné deklarace budou vždy vyžadovat zcela konkrétní interpretaci a aplikaci, navíc chápání veřejné služby se v proměně času a podmínek rovněž vyvíjí.

Tento dost abstraktní referát zakončím zcela konkrétním citátem, který jsem si nedávno přečetl v MF DNES, kde Mirka Spáčilová zpovídala nového šéfdramaturga uměleckých pořadů České televize Ivana Hubače. Mimo jiné zde řekl: *„Myslím, že Česká televize musí svou zábavu především vrátit k veřejnoprávnosti. Azimut, podle něž se tato pomyslná loď plavila k pořadům jako Eňo Nůňo či Klikaři, je nutno změnit; zřetelně se ukázalo, že je to cesta do pekel. Konkurovat přímo komerční zábavě není šťastné, navíc by stačily kratší útvary, ne veleestrády na 70 minut. Příklady veřejnoprávní zábavy pro mne představují Manéž, Bolkoviny, Hořvory H...“*

(MF DNES 23. 9. 2000, příloha Média: Střet zájmů necítím)

I když tuším, co chtěl Ivan Hubáč vyjádřit, myslím si, že je dosti nešťastné chápat veřejnoprávnost jako jakési adjektivum, které se bude svévolně přiřazovat k určitým pořadům či žánrům, často jen na základě subjektivního názoru či vkusu. Podle mne to hodnocení veřejnoprávnosti by mělo začít z trochu jiného konce, a to odpovědí na otázku: plní, či neplní vysílání tohoto pořadu, tohoto formátu v daných konkrétních podmínkách a souvislostech veřejnou službu?

Tímto postupem můžeme dojít i k tomu, že za jistých podmínek i ta veleestráda může plnit veřejnou službu. A to tehdy, když se bude řídit pravidlem, které BBC vyznává už po desetiletí. To pravidlo zní: „Činit dobré populárním a populární dobrým.“

PŘÍLOHY k referátu

Protokol o vysílání veřejné služby, který bude připojen ke Smlouvě o EU an ES a stane se její integrální a závaznou součástí

(Přijato na zasedání Evropské rady v Amsterodamu ve dnech 16.–17. června 1997)

VYSOKÉ SMLUVNÍ STRANY

MAJÍCE ZA TO, že systém veřejného vysílání ve členských státech má přímý vztah k demokratickým, sociálním a kulturním potřebám společnosti v každém z nich a k potřebě zachovat pluralismus médií, SE DOHODLY na následujících interpretačních ustanoveních, která budou připojena ke Smlouvě ustavující Evropské společenství.

Ustanovení Smlouvy ustavující Evropské společenství nejsou na újmu pravomoci člen-

ských států poskytovat finanční prostředky na vysílání veřejné služby, pokud je takovému financování poskytováno vysílacím organizacím k naplňování poslání veřejné služby tak, jak byly přiděleny, definovány a zorganizovány každým členským státem, a pokud toto financování neovlivňuje podmínky obchodu a soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu, přičemž se přihlédne k realizaci poslání této veřejné služby.

4. ministerská konference Rady Evropy o médiích – Praha, 7.–8. listopadu 1994

Výtah z dokumentů – místa krácení označena (...)

Usnesení č. 1

Budoucnost vysílání veřejné služby

Ministři států

- *oceňující*, že veřejné služby vysílání jak rozhlasu, tak televize podporují hodnoty, které jsou základem politických, právních a společenských struktur demokratických společností, konkrétně s ohledem na lidská práva, kulturu a politický pluralismus
- *zdůrazňující* důležitost vysílání veřejné služby pro demokratické společnosti (...)
- *podtrhující* nezbytnou funkci veřejného vysílání jako základního faktoru pluralistické komunikace, která je přístupna všem bez rozdílu (...)

I. Základní principy

(...)

- zavazují se jasně definovat – v souladu s příslušnými ustanoveními v domácích zákonech a s domácí praxí, jakož i s ohledem na mezinárodní závazky – roli, poslání a odpovědnost veřejnoprávních vysílatelů a zajistit jejich redakční nezávislost proti politickému a ekonomickému vměšování (...)
- souhlasí se začleněním těchto závazků do následujícího rámce:

II. Politický rámec pro vysílání veřejné služby

Úlohy veřejné služby

Účastnické státy odsouhlasily, že vysílatelé veřejné služby se v dimenzích základního rámce, kterým jsou definováni, a bez předpojatosti ke specifitějším poslání veřejné služby musí principiálně řídit těmito úkoly:

- poskytovat prostřednictvím svého programu orientační body pro všechny členy veřejnosti a být faktorem sociální soudržnosti a integrace všech jednotlivců, skupin a společenství. Konkrétně – musí odmítnout jakoukoli diskriminaci ať už z kulturního, sexuálního, náboženského nebo rasového hlediska, či jakoukoli formu společenské segregace,
- poskytovat prostor pro veřejné diskuse, ve kterých mohou být vyjádřeny názory a náhledy co nejširšího spektra lidí,
- vysílat nestranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře,
- rozvíjet pluralistické, novátorské a různorodé typy programů, které budou mít vysoký etický a kvalitativní standard a neobětují hledání kvality silám trhu,
- rozvíjet a strukturovat schémata a služby, které jsou v centru zájmu širokých vrstev

publika, a přitom být vstřícní a vnímaví k potřebám menšinových skupin,

- reflektovat nejrůznější filozofické myšlenky a náboženské proudy ve společnosti, aby se tak upevňovalo vzájemné porozumění a tolerance, a propagovat dobré vztahy v mnohoetnických a mnohokulturních společnostech,
- přispívat aktivně prostřednictvím programu k většímu porozumění a rozšiřování různorodostí národního a kulturního dědictví,
- zajistit, aby nabízené programy obsahovaly podstatné množství původních produkcí, především filmů, dramatických útvarů a dalších tvůrčích počinů, mít na paměti, že je třeba využívat nezávislé producenty a spolupracovat s filmovým sektorem,
- rozšířit výběr dostupným divákům a posluchačům, jenž bude rovněž nabízet programové služby, které nejsou normálně poskytovány komerčními vysílateli.

Financování (...)

Ekonomické praktiky (...)

Nezávislost a odpovědnost

Účastnické státy ručí za nezávislost vysílatelů veřejné služby vůči politickému a ekonomickému vměšování. Konkrétně – běžný denní provoz a redakční odpovědnost za programové schéma a obsah pořadů musí být v kompetenci samotných vysílatelů.

Nezávislost vysílatelů veřejné služby musí být zajištěna vhodnými strukturami, jako jsou pluralitní interní poradní sbory či nezávislé orgány.

Kontrola a odpovědnost vysílatelů veřejné služby, především pokud jde o plnění jejich poslání a užívání jejich zdrojů, musí být garantovány vhodnými prostředky.

Vysílatelé veřejné služby musí být přímo odpovědní veřejnosti. Proto by vysílatelé veřejné služby měli pravidelně publikovat informace o svých aktivitách a rozvíjet takové postupy, které by umožnily divákům a posluchačům komentovat způsob, jakým plní své poslání.

Přenosové cesty (...)

Nové komunikační technologie (...)

Plné znění in: Svět televize 4/94, ČT Praha 1994, str. 68–78

Základní zajištění vysílání – die Grundversorgung, které bylo definováno rozhodnutím Ústavního soudu z roku 1986 BVerfGE 73, 118, 154 ff, konkretizováno v rozhodnutí BVerfGE 74, 297, 325ff.

Úkolem vysílatelů veřejné služby je poskytovat „základní zabezpečení“ ve věci vysílání tím, že jejich terestricky šířené programy jsou dostupné téměř všemu obyvatelstvu, nesoustřeďují se pouze na pořady s vysokou sledovaností, ale na celkovou komplexní programovou nabídku. Jejich úkolem je plnit podstatné funkce vysílání pro demokratický politický systém a pro kulturní život spolkové republiky.

Rozhodnutí bylo základem státní smlouvy z roku 1987, která legitimizovala soukromé vysílání na frekvencích v SRN.

(...)

V duálním systému vysílání přísluší vysílatelům veřejné služby úkol „základního zabezpečení“. Tímto pojmem ovšem nedochází ani k vymezení minimálních úkolů, ani k oddělení úkolů vysílatelů veřejné služby od úkolů vysílatelů soukromých. „Základní zabezpečení“ znamená

spíše úsilí o to, aby veškerému obyvatelstvu byly nabízeny takové programy, které jsou plnoformátové a obsahují plnou šíři klasických rozhlasových a televizních pořadů a ve kterých je zajištěna názorová pluralita (Meinungsvielfalt).

Rozsah základního zabezpečení je definován třemi prvky: přenosovými cestami, obsahovým programovým standardem a účinným zajištěním názorové plurality, a to organizačními a procesními požadavky (tedy nikoli vměšování se do programu – pozn. mš). Základní zabezpečení předpokládá větší počet vysílaných programů. Jejich rozsah je třeba vždy zkoumat podle toho, zda vyvážená názorová pluralita není již zajištěna jiným způsobem. V tomto ohledu je pojem základního zabezpečení dynamický. Není rovněž vázán na již zavedené technické prostředky. Vzhledem ke zrychlujícímu se technickému pokroku nelze vy-

loučit, že komunikační služby podobné vysílání nepřevzou v budoucnosti funkci současného vysílání. Této situaci se musí vysílání veřejné služby přizpůsobit (BVerGE 83, 238, 302f).

(Citace ze studie: Schuler-Harms, Margarete: Das Rundfunksystem der Bundesrepublik Deutschland, Internationales Handbuch für Hörfunk und Fernsehen 1998–1999, Nomos Verlag, Hamburg 1998, str. 144)

Definice rolí BBC

Z koncepčního dokumentu BBC Extending Choice, který byl zveřejněn v roce 1992, tedy v době, kdy se připravovala nová Charta BBC přijatá v roce 1996:

Rychlá expanze komerčně financovaných programů v průběhu devadesátých let nezpochybně potřebovala veřejně financovaného vysílání: přispěje však k mnohem jasnějšímu vymezení a definování specifické role, kterou by mělo sehrávat při přesvědčování o svém veřejném účelu.

BBC jako dominantní vysílatel v minulosti měla povinnost pokrývat všechny potřeby publika i vysílání; v budoucnu bude mít povinnost zaměřit se na vykonávání souboru jasně definovaných rolí, které budou nejlépe doplňovat rozšířený komerční sektor.

(Z těchto rolí dokument Extending Choice vybírá:)

- Poskytování úplných, hloubkových a nestranných zpráv a informací v celé šíři vysílacích výstupů, které jsou nezbytné k podpoře poctivé, spravedlivé a informované celonárodní diskuse.
- Podpora a podněcování rozvoje a výrazu britské kultury a zábavy.
- Zajištění poskytování pořadů a programů, které vytvářejí příležitost ke vzdělávání.
- Podněcování komunikace kultur a myšlenek mezi Británií a zahraničím.

(Extending Choice, str. 19)

Rámec Charty BBC

Z přednášky Christophera Blanda „1997 Fleming Lecture“ přednesené 11. června v Královském institutu v Londýně

Po 75 let jsme vysílali v rámci hodnot stanovených pro vysílání veřejné služby v roce 1922, to jest měli jsme informovat, vzdělávat a bavit, měli jsme slovy Huw Wheldona „učinit dobré populárním a populární dobrým“. Tento rámec byl vloni (tj. v roce 1996) inovován v nové Královské Chartě a Dohodě, která stanovila jasné obecné cíle pro programový obsah BBC, jež mezi jiným zahrnují:

- podněcování a zohledňování (stimulation and reflection) dramatických, komediálních, hudebních uměleckých děl, včetně děl vizuálního a reprodukčního umění,
- rozmanitost kulturní aktivity ve Spojeném království,
- srozumitelné, směrodatné a nestranné zpravodajství a politickou publicistiku,
- podporu poctivé (fair) a informované diskuse na místní, celostátní a regionální úrovni,
- široké pokrytí sportovních zájmů a zájmů spojených s volným časem,
- pořady vzdělávací povahy,
- vysoký standard těch nejlepších původních dětských pořadů,
- pořady, které odrážejí život a zájmy místního i celostátního publika,
- pořady určené celostátnímu publiku, ale vyráběné mimo rámec Londýna a jihovýchodních oblastí země.

Kromě toho se naši korporaci ukládají specifické odpovědnosti, které se týkají vyváženosti, přesnosti, nestrannosti, jakož i dobrého vkusu a slušnosti.

Návrh nového Statutu České televize

Pracovní materiál předložený Radě ČT, zveřejněno v internetovém periodiku *Britské listy*, srpen 2000

Preambule

Česká televize je institucí veřejné služby, která občanům České republiky poskytuje službu televizním vysíláním. Televizní program vysílá svobodně a nezávisle v souladu se zákony České republiky. Do obsahu jejího vysílání mohou jiné subjekty zasahovat jen na základě zákona a v jeho mezích. Jejím posláním je všestranně sloužit veřejnému zájmu, nezávisle, nestranně a objektivně informovat o fungování institucí demokratického státu, podporovat rozvoj obecně sdílených hodnot občanské společnosti, založené na respektování lidských a občanských práv, rozvíjet českou a evropskou kulturní identitu.

Vysílání České televize musí vždy a za všech okolností odrážet názorovou pluralitu občanské společnosti. Televize veřejné služby nesmí ve svém vysílání jako celku preferovat pouze jednu názorovou orientaci, jedno náboženské vyznání nebo jeden světový názor. Nesmí reprezentovat zájem jedné politické strany, hnutí, skupiny nebo jakkoli vymezené části společnosti. Jednou z jejích základních povinností je poskytovat objektivní, ověřené, všestranné a vyvážené informace tak, aby divákům umožňovala svobodné a kvalifikované vytváření názorů a postojů.

Významným úkolem televize veřejné služby je zprostředkovávat duchovní, vědecké, umělecké a další poznatky a tím se podílet na všestranném rozvoji jedince, rodiny, společenství a mezi-

lidských vztahů. K jejímu poslání neodmyslitelně patří zadání rozvíjet nejen kulturní identitu českého národa, ale také národnostních a etnických menšin žijících v České republice. Toho dosahuje bohatě diferencovanou škálou humanitně orientovaných pořadů.

Neodmyslitelnou součástí poslání televize veřejné služby je rozvíjet všeobecné vzdělání a přispívat k výchově mladé generace. Důležitou úlohou České televize v rámci tohoto zadání je také podporovat rozvoj ekologického myšlení a chování občanů České republiky a všestranně rozvíjet vědomí sounáležitosti člověka s životním prostředím, zejména v myšlení dětí a mládeže. Tuto složku svého poslání naplňuje televize veřejné služby prostřednictvím atraktivně podávaných informací o přírodě, životním prostředí a místu člověka v nich.

K stěžejním úkolům České televize patří uchovávat, prezentace a rozvoj významné části národního kulturního dědictví, vzniklého na poli filmové a televizní tvorby. Proto je její povinností garantovat udržení tradice původní televizní dramatické, dokumentární a animované tvorby, nabízet ji divákům v dlouhodobém historickém kontextu a vytvářet dobré podmínky pro její další rozvoj. V neposlední řadě musí rovněž přispívat k všestranné a vkusné zábavě diváků, nabízet plnohodnotnou protiváhu náplni komerčních televizních stanic a tím stanovovat potřebné kvalitativní standardy v této oblasti.

